

Załącznik do uchwały nr RGK.0007.65.2015

Rady Gminy Białe Błota

z dnia 28 czerwca 2016 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Białe Błota na lata 2016-2020"

I. Wstęp i podstawa prawna. Przemoc występuje wszędzie i jest zachowaniem, które poniża, ogranicza wolność, narusza prawa i powoduje psychiczne i fizyczne cierpienie drugiej osoby. Przemoc jest przestępstwem i nic nie usprawiedliwia jej stosowania. Nikt nie ma prawa krzywdzić drugiego człowieka. Podstawową komórką społeczną jest rodzina. To w rodzinie każdy człowiek przeżywa najważniejszy okres kształtujący między innymi jego styl życia, osobowość, pogląd na świat. W związku z powyższym dom rodzinny powinien być postrzegany jako środowisko miłości, opieki, bezpieczeństwa, akceptacji ale przede wszystkim schronieniem przed złem zewnętrznego świata. Jednak dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem terroru, zagrożenia, poniżenia, lęku i cierpienia. Przemoc we współczesnym świecie jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym, dlatego ważne jest podejmowanie interdyscyplinarnych działań zmierzających do zmniejszenia skali tego zjawiska. Niestety przemoc w rodzinie w wielu środowiskach nadal traktowana jest jako temat wstydlivy i upokarzający. Od kilku lat spostrzega się, iż zmienia się rzeczywistość w tym zakresie. Sprawżyły to nowe narzędzia i procedury zmierzające do skutecznej ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Dzięki kampaniom społecznym zwiększyła się również świadomość środowiska lokalnego o zjawisku przemocy. Specjalnie utworzone zespoły interdyscyplinarne i grupy robocze opracowują indywidualny plan pomocy. Współpracujące ze sobą służby podejmują działania, które mają na celu przeciwdziałanie przemocy i niesienie niezbędnej pomocy. Główną ideą zespołów interdyscyplinarnych jest stworzenie wspólnej płaszczyzny pracy dla pracowników różnych instytucji zajmujących się pomocą rodzinie, dlatego też stanowią najbardziej profesjonalną formę przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Stworzenie wspólnego obszaru współpracy nie tylko łagodzi bariery komunikacyjne między instytucjami i podnosi efektywność pracy, ale również wpływa na budowanie zaufania społecznego do kompetencji instytucji pomagających. **Podstawa prawna :** Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U.1997.78.483.; Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz.U.2015.1390. t.j; Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz.U.2015.163 t.j z późn.zm.; Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości, Dz.U.2016.487.t.j.; Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny, Dz.U.1997.88.553 z późn.zm.; Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy, Dz.U.2015.2082 t.j.; Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta", Dz.U.2011.209.1245; Krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Dz.U.2015.1390 t.j.;

1) **Definicja przemocy.** „Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie stanowi się, co następuje: Art. 1. Ustawa określa: 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; 2) zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie; 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Przemoc w rodzinie - " należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób (...), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą."(Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. Dz.U.2015 poz.1390). „Różnorodność przejawów zjawiska przemocy, jak i jego niejasność pojęciowa sprawżyły,

że w ciągu ostatnich trzydziestu lat było wiele prób zdefiniowania przemocy. Zwykle definicje te biorą pod uwagę trzy podstawowe kryteria: rodzaj zachowania, intencje oraz skutki.” (I.Pospiszyl, "Przemoc w rodzinie", WSZiP, Warszawa 1998 r. s.12-13). W takim to kontekście Irena Pospiszyl nazwała przemocą „wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w osobistą wolność jednostki lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczającej poza społeczne zasady wzajemnych relacji.” (I. Pospiszyl, "Przemoc w rodzinie", WSZiP, Warszawa 1998 r.s.14).

2) **Formy przemocy.** „Przejawy złego traktowania drugiego człowieka nie mają żadnych granic i dotyczą jednostek w każdym przedziale wiekowym. Przynoszą cierpienie, a ich konsekwencji można doświadczać przez całe życie. Najczęściej opisywane formy przemocy to: przemoc fizyczna, psychiczna i emocjonalna, wykorzystywanie seksualne oraz zaniedbywanie. (J. Mazur, "Przemoc w rodzinie teoria i rzeczywistość", Warszawa 2002 r., s. 37-38). Jadwiga Mazur zaproponowała własną klasyfikację rodzajów przemocy w rodzinie:

- **Przemoc fizyczna** - nieprzypadkowe obrażenia poniesione w wyniku przemocy ze strony sprawcy, z którym ofiara pozostaje w relacji bliskości. Stosowanie przymusu z użyciem przewagi fizycznej do podejmowania decyzji i działań niewygodnych i krzywdzących w odczuciu ofiary.
- **Przemoc psychiczna** – poniżanie i upokarzanie. Pozbawianie ofiary osobistej mocy, izolowanie i narzucanie własnego sądu, pozbawianie środków służących do właściwego funkcjonowania fizycznego i psychicznego.
- **Przemoc seksualna** – nadużycie i wykorzystanie seksualne, gwałt.
- **Zaniedbanie fizyczne** – brak należytej opieki, w tym lekarskiej. Wszelkie zaniedbania fizyczne ofiary.
- **Zaniedbania psychiczne** – różnego rodzaju formy odrzucenia, obojętność, nieokazywanie pozytywnych uczuć, lekceważenie emocjonalne, lekceważenie psychicznych potrzeb ofiary (w tym materialnych, niezbędnych do właściwego funkcjonowania).
- **Nadopiekuńczość** – działania sprawcy dążące do ograniczenia właściwego rozwoju ofiary poprzez formy nadopiekuńczości, pozbawiające je prawidłowego rozwoju psychicznego oraz doprowadzające do jej okaleczenia psychicznego i fizycznego.(J. Mazur, "Przemoc w rodzinie teoria i rzeczywistość", Warszawa 2002, s. 39-40).
- Ze względu na temperaturę przemocy, czyli gwałtowność jej przejawów, Jerzy Melibruda wyróżnił przemoc spontaniczną (gorącą) od instrumentalnej (chłodnej). **Przemoc gorąca** - rodzi się z furii, która jest wynikiem frustracji i niemocy i jest erupcją skumulowanych i niemożliwych do powstrzymania uczuć gniewu i wściekłości. Tego rodzaju przemoc naładowana jest złością gniewem i agresją. Towarzyszą jej bogate formy ekspresji: krzyki, głośne wyzwiska, rękoczynny, impulsywny zachowanie, gwałtowne zadawanie bólu i jest łatwo zauważalna. Zwykle pojawia się nagle i stosunkowo szybko mija. Przemoc fizyczna towarzysząca „przemocy gorącej” jest zachowaniem celowym, powodującym uszkodzenie ciała.
- **Przemoc chłodna** - to często realizowany wzór zachowań wcześniej wyuczony w domu rodzinnym. Może być narzędziem w akcie zemsty, którą sprawca uważa za usprawiedliwioną, lub działaniem dla czyjegoś dobra, zgodnie z własną filozofią lub religią, bywa też odbiciem autorytarnych stosunków panujących w rodzinie. Sprawca działając według swoistego „programu działania”, zapisanego w jego umyśle, odbiera ofierze poczucie własnej wartości. „Ten rodzaj przemocy sprawia wrażenie spokojniejszej, ale skrywa silne emocje, które są tłumione i kontrolowane.” „Pokrzywdzeni uważają ten rodzaj działań sprawcy za bardziej dolegliwy niż przemoc gorąca. Porównują ją do pajęczej sieci, której nie widać, ale która oplata i paraliżuje.”(J.Mazur, "Przemoc w rodzinie teoria i rzeczywistość", Warszawa 2002, s. 55-57)

3) **Typy przemocy w rodzinie i źródła ich powstawania.** W rodzinie wyodrębniono kilka typów przemocy:

a) W rodzinie wyodrębniono kilka typów przemocy:

- dwa typy przemocy, której sprawcami są dorośli (przemoc wobec małżonka, przemoc wobec dziecka);
- dwa typy przemocy, której sprawcami są dzieci (przemoc wobec rodziców, przemoc wobec rodzeństwa);
- jeden typ, w której sprawcami mogą być dorośli i dzieci (przemoc wobec osób w podeszłym wieku).(J. Mazur, "Przemoc w rodzinie teoria i rzeczywistość", Warszawa 2002, s. 60).

b) Źródła powstawania przemocy:

- źródła biologiczne - to cechy charakteru, odpowiedni temperament oraz mikro uszkodzenia układu nerwowego;
- źródła psychologiczne - to jakość kontroli nad własnymi emocjami, frustracje, pozbawienie potrzeb, odpowiednie postawy i wizje świata;
- źródła środowiskowe - to załatwianie różnych spraw przy użyciu przemocy;
- inne źródła - to substancje chemiczne (np. alkohol, narkotyki) powodujące osłabienie do samokontroli lub pobudzenie agresywne.(V.Kwiatkowska-Darul,"Przemoc w rodzinie i w szkole", Toruń 2001, s. 73).

4) **Fazy przemocy i reakcje osoby doświadczającej przemocy.** Każde działanie pomocowe dla ofiar przemocy, czy dla sprawcy, będzie skuteczne tylko wtedy gdy zmieni się nastawienie społeczeństwa co do samego zjawiska. W tym celu należy konsekwentnie podważać ciągle jeszcze funkcjonujące mity na temat przemocy domowej, takie jak: klapsy nie są przemocą, prawdziwa przemoc zdarza się rzadko, przemoc występuje tylko w środowiskach patologicznych, ofiara przemocy zwykle ma to, na co zasłużyła, niektóre ofiary lubią być bite, czy przemoc jest chwilową utratą kontroli nad sobą.(I. Pospiszyl, "Razem przeciw przemocy, Wydawnictwo Akademickie, "Żak", Warszawa 1999, s. 19-26. Problem przemocy w rodzinie dotyczy praktycznie wszystkich i od nas samych tak naprawdę zależy bardzo dużo. Wystarczy nie przechodzić obojętnie obok ludzkiego cierpienia i dostrzegać to, co dzieje się obok. „Musi się zmienić mentalność społeczna, ludzie powinni przestać godzić się na krzywdzenie słabszych i bezbronnych. (V. Kwiatkowska-Darul, "Przemoc w rodzinie i w szkole", Toruń 2001, s. 100). W 1979 roku psycholog Lenore E. Walker w swojej książce „Przemoc wobec kobiet”, przedstawiła wyniki badań kobiet które doznały przemocy. Opisy stały się podstawą do wyodrębnienia syndromu kobiety poddanej przemocy i ustalenia cyklu bicia.

5) **Zespół Interdyscyplinarny.** Ustawodawca zobowiązał wójtów, burmistrzów i prezydentów miast do powołania Zespołów Interdyscyplinarnych. Zadaniem własnym gminy jest tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który ma zawierać:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
- tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych.

II. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Białe Błota. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Białe Błota została opracowana na podstawie danych statystycznych zebranych przez Zespół Interdyscyplinarny, Policję, Prokuraturę, Oświatę, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punkt Interwencji Kryzysowej - Rodzinny Punkt Konsultacyjny.

a) **Tabela nr 1:** Ilość prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” przez Zespół Interdyscyplinarny:

rok	2012	2013	2014	2015
ilość	35	42	43	35

- Powyższe dane wskazują, iż w latach 2013 i 2014 do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło więcej procedur "Niebieskie Karty" niż w roku 2012 i 2015.

b) **Tabela nr 2:** Ilość zakończonych procedur „Niebieskie Karty”:

rok	2012	2013	2014	2015
ilość	19	30	38	26

- Zespół Interdyscyplinarny podjął decyzję o zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” w roku 2012 - 19 przypadków, w roku 2013 - 30 przypadków, w roku 2014 - 38 przypadków, w roku 2015 - 26 przypadków. Zwiększona ilość zakończonych procedur "Niebieskie Karty" w latach 2013 i 2014 wynika z tego, iż w w/w okresie do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło więcej procedur "Niebieskie Karty".

c) **Tabela nr 3:** Przyczyny zakończenia procedury „Niebieskie Karty”:

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
§ 18ust.1 pkt 1 (zakończenie realizacji NK)	6	4	5	2
§ 18ust.1 pkt 2 (brak zasadności podejmowania działań)	13	26	14	24

- Jak wynika z powyższej tabeli zdecydowana większość procedur "Niebieskie Karty" zakańczana na podstawie § 18.1.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” tj. *ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.*

d) **Tabela nr 4:** Instytucje wszczynające procedurę „Niebieskie Karty”:

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Policja	25	20	18	15
oświata	1	0	1	4
ochrona zdrowia	0	2	1	1
GKRPA	0	0	0	0
jednostki organizacyjne pomocy społecznej	7	4	12	10

- Zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie procedura „Niebieskie Karty” może zostać wszczęta przez Policję, oświatę, ochronę zdrowia, jednostki organizacyjne pomocy społecznej i gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty" nie jest jednak równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z art 207 § 1 kk. tj. znęcanie się psychiczne lub fizyczne nad osobą najbliższą. Z tabeli wynika, że od kilku lat w Gminie Białe Błota największą ilość procedur "Niebieskie Karty" wszczyna Policja i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białych Błotach. Na przełomie lat 2012 – 2015 pojedyncze przypadki zostały zgłoszone przez ochronę zdrowia i oświatę. Od 2012 roku nie odnotowano żadnego wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białych Błotach.

e) **Tabela nr 5:** Osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie:

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
mężczyzna	1	0	1	1
inne osoby	2	1	4	0
dziecko	2	4	4	15
rodzic	2	1	1	2
kobieta	26	20	22	18

- Z powyższej tabeli wynika, iż przemocy najczęściej doświadczały kobiety: w roku 2012 - 26 kobiet, 2013 - 20 kobiet, 2014 - 22 kobiety, 2015 - 18 kobiet. Przemoc wobec dzieci stała się jednym z najpoważniejszych problemów w Gminie Białe Błota, co pokazuje powyższa tabela. Niepokojące jest to, iż w 2015 roku wzrosła liczba stosowania przemocy wobec dzieci, które stały się pośrednimi ofiarami przemocy w rodzinie. W 2015 roku w Gminie Białe Błota odnotowano 15 przypadków stosowania przemocy wobec małoletnich dzieci. Odnosząc się do lat poprzednich w roku 2012 wystąpiły 2 przypadki przemocy wobec dziecka, w roku 2013 - 4 przypadki, w roku 2014 - 4 przypadki. W 2015 roku odnotowano 2 przypadki stosowania przemocy wobec rodzica i 1 przypadek stosowania przemocy wobec mężczyzny.

f) **Tabela nr 6:** Osoby wobec, których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc:

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
kobieta	1	0	1	0
inne osoby	2	1	4	0
dziecko	2	1	1	2
rodzic	2	3	2	7
męczyzna	27	21	24	28

- Z danych statystycznych wynika, iż w 2015 r. odnotowano 28 przypadków stosowania przemocy przez mężczyzn, gdzie w poprzednich latach tj. 2014 - sprawcami przemocy było 24 mężczyzn, w roku 2013 - 21 mężczyzn, 2012 - 27 mężczyzn. W 2015 roku odnotowano 7 przypadków, kiedy to rodzic był osobą stosującą przemoc wobec dziecka. W poprzednich latach dane kształtowały się w następujący sposób: w roku 2014 - 2 przypadki, 2013 - 3 przypadki i w 2012 roku - 2 przypadki. W roku 2015 wśród osób stosujących przemoc znalazło się 2 dorosłych dzieci.

g) **Tabela nr 7:** Jak długo ofiara doznawała przemocy zanim zgłosiła się po pomoc:

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
akt jednorazowy	1	0	0	2
do roku	7	7	3	2
1-2 lata	8	3	8	11
3-10 lat	14	14	17	12
11-20 lat	1	1	1	7
powyżej 20 lat	2	1	3	3

- W roku 2015 odnotowano 2 przypadki, w których przemoc stanowiła akt jednorazowy. W roku 2015 największą liczbę zgłoszeń stanowiły osoby, które tkwiły w przemocy w przedziale czasowym od 1-2 lat (11 przypadków) i od 3-10 lat (12 przypadków). W roku 2015 trzy osoby doświadczały przemocy przez okres powyżej 20 lat. W roku 2014 nie odnotowano żadnego przypadku stosowania przemocy jako aktu jednorazowego. W roku 2014 największą liczbę zgłoszeń stanowiły osoby, które tkwiły w przemocy w przedziale czasowym od 1-2 lat (8 przypadków) i od 3-10 lat (17 przypadków). W roku 2014 trzy osoby doświadczały przemocy powyżej 20 lat. W roku 2013 nie odnotowano żadnego przypadku przemocy jednorazowej. W roku 2013 największą liczbę zgłoszeń stanowiły osoby, które tkwiły w przemocy w przedziale czasowym od 3-10 lat (14 przypadków) oraz do roku czasu (7 przypadków). W roku 2012 odnotowano 1 przypadek stosowania przemocy jednorazowo. W roku 2012 największą liczbę zgłoszeń stanowiły osoby, które tkwiły w przemocy w przedziale czasowym od 3-10 lat (14 przypadków) oraz do roku czasu 7 przypadków i od 1-2 lat (8 przypadków).

h) **Tabela nr 8:** Rodzaje przemocy w rodzinie:

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
seksualna	0	2	7	2
zaniedbanie	2	0	3	14
ekonomiczna	2	0	5	5
psychiczna	33	26	32	34
fizyczna	10	26	28	31

- W porównaniu z latami 2013 i 2014 można zauważyć, że przemoc fizyczna i psychiczna były najczęściej odnotowywanymi formami przemocy w formularzu „Niebieska Karta – A”. W 2013 r. wystąpiło 26 przypadków przemocy psychicznej i 26 przypadków przemocy fizycznej, w roku 2014 - 28 przypadków przemocy fizycznej i 32 przypadki przemocy psychicznej, natomiast w roku 2015 zgłoszono 31 przypadków przemocy fizycznej i 34 przypadki przemocy psychicznej. W formularzu „Niebieska Karta – A” w 2015 r. odnotowano 5 przypadków przemocy ekonomicznej i 2 przypadki przemocy seksualnej. W roku 2015 złożono 14 zawiadomień do sądu rodzinnego i opiekuńczego o sytuacji dzieci w związku przemocą w rodzinie. Najczęściej dochodzi do zaniedbania emocjonalnego lub psychicznego wobec dzieci, a w nielicznych, przypadkach doszło do zaniedbania fizycznego wobec małoletnich.

i) **Tabela nr 9:** Czynniki determinujące przemoc w rodzinie:

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
środki odurzające	2	1	1	4

zaburzenia psychiczne	8	6	4	8
bezzadność opiekuńczo-wychowawcza	8	2	3	14
bezrobocie	11	10	4	10
problemy ekonomiczne	11	3	9	12
migracja jednego członka rodziny	1	2	0	0
problemy zdrowotne	1	2	0	3
różnice kulturowe	0	0	0	1
inne problemy	15	24	16	13
alkohol	21	14	20	26

- Jak obrazują dane statystyczne w sprawach, które trafiły do Zespołu Interdyscyplinarnego największym czynnikiem determinującym przemoc w rodzinie nadal był alkohol - w 2015 roku zgłoszono 26 takich przypadków. Porównując dane z latami poprzednimi w 2014 roku odnotowano 20 przypadków, w których alkohol był czynnikiem wywołującym przemoc, zaś w 2013 roku takich zgłoszeń odnotowano 14, a w 2012 r. - 21 przypadków. W 2015 roku ustalono 14 przypadków bezzadności opiekuńczo – wychowawczej. W roku 2014 - 3 przypadki, w roku 2013 - 2 przypadki, natomiast w roku 2012 - 8 przypadków, w których rodzice wykazywali zaniedbanie wobec dzieci. Kolejnymi czynnikami determinującymi przemoc w rodzinie były: problemy ekonomiczne, bezrobocie, konflikty rodzinne, zaburzenia psychiczne, środki odurzające, problemy zdrowotne. W roku 2015 po raz pierwszy odnotowano 1 przypadek, kiedy to czynnikiem determinującym przemoc była różnica kulturowa i religijna.

l) **Tabela nr 10:** Ilość konsultacji psychologicznych w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej:

rok	2012	2013	2014	2015
ilość konsultacji	83	274	252	263

m) **Tabela nr 11:** Ilość osób, które rozpoczęły terapię leczenia uzależnienia :

rok	2012	2013	2014	2015
ilość osób	2	9	6	8

n) **Tabela nr 12:** Ilość mężczyzn, którzy podjęli i ukończyli Program Korekcyjno - Edukacyjny dla sprawców przemocy:

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015*
ilość osób zmotywowanych	7	10	6	0
ilość osób, które ukończyły	6	4	3	0

- * w roku 2015 Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Bydgoszczy nie realizowało w/w programu

o) **Tabela nr 13:** Ilość wniosków skierowanych przez Zespół Interdyscyplinarny do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o podjęcie czynności zobowiązujących do poddania się leczenia odwykowego.

rok	2012	2013	2014	2015
ilość wniosków	18	12	17	18

p) **Wykres nr 14:** Ilość wizyt w godzinach popołudniowo-wieczornych przeprowadzonych przez pracownika socjalnego i dzielnicowego - członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

rok	2012	2013	2014	2015
liczba wizyt	18	21	14	11

- W roku 2012 i 2013 wizyty w środowiskach objętych procedurą "Niebieskie Karty" odbywały się dwa razy w miesiącu. W latach 2014 - 2015 niezapowiedziane wizyty członków Zespołu Interdyscyplinarnego odbywały się raz w miesiącu. Od 2011 roku prowadzony jest monitoring środowisk objętych procedurą "Niebieskie Karty" (niezapowiedziane dni i godziny wizyt) przez obecnego Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego i Funkcjonariusza Policji członka Zespołu Interdyscyplinarnego. Wizyty w środowisku mają zapewnić poczucie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, w szczególności dzieciom. Z kolei osoba, która stosuje przemoc ma poczucie, że jej zachowania podlegają kontroli. Ponadto monitoring środowisk pozwala na opracowanie i wdrożenie w życie strategii postępowania w konkretnych przypadkach, włączenie niezbędnych instytucji i wykorzystanie profesjonalnych metod pracy.

- q) **Tabela nr 15:** W celu ochrony osób doświadczających przemocy przed dalszym krzywdzeniem podejmowane są działania mające na celu odseparowanie sprawcy od współdomowników. Sąd lub Prokurator w postanowieniu o nakazie opuszczenia mieszkania zobowiązuje podejrzanego – sprawcę przemocy do wyprowadzenia się w wyznaczonym terminie z lokalu zajmowanego z osobami pokrzywdzonymi.

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Postanowienie Prokuratora (art. 39 kk)	4	5	2	1
Orzeczenie sądu (art. 41 a kk)	0	0	1	0
Eksmisja - art. 11a Ustawy	1	2	1	1

- Powyższa tabela wskazuje, iż w roku 2012 prokurator tytułem środka zapobiegawczego wydał 4 nakazy opuszczenia lokalu wobec oskarżonego o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy z zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym lokalu. W roku 2013 - wydano 5 nakazów, w roku 2014 i 2015 - 2 nakazy. Na przestrzeni czterech lat w roku 2014 sąd na podstawie art. 39 kk. orzekł 1 nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Dodatkową cywilno-prawną podstawę eksmisji osoby stosującej przemoc umożliwia art. 11a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Z danych statystycznych wynika, iż w roku 2012 sąd wydał 1 takie orzeczenie, w roku 2013 - 2 orzeczenia, w roku 2014 -1 orzeczenie i w roku 2015 również 1 orzeczenie.

- r) **Tabela nr 16 :** Interwencje domowe na terenie Gminy Białe Błota.

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
ilość interwencji	69	73	64	78

- W roku 2012 funkcjonariusze Policji interweniowali w środowiskach dotkniętych przemocą 69 razy, w roku 2013 - 73 razy, w roku 2014 - 64 razy, natomiast w roku 2015 - 78 razy. Zauważalna jest tendencja wzrostowa interwencji domowych na terenie Gminy Białe Błota.

- s) **Tabela nr 17 :** Liczba dzieci odebranych w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie w Gminie Białe Błota - art. 12a. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
liczba dzieci	3	0	0	3

- Dane statystyczne wskazują, iż w roku 2012 i 2015 - 3 dzieci została odebrana z domu w trybie interwencyjnym. W 2013 i 2014 r. nie odnotowano żadnej interwencji związanej z zabezpieczeniem małoletnich dzieci w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie - art. 12a, Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

- t) **Tabela nr 18:** Liczba przekazanych przez Zespół Interdyscyplinarny/ grupę roboczą lub osobę doświadczającą przemocy zawiadomień do organów ścigania (Policja, prokuratura) o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa w związku z przemocą w rodzinie.

wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Zespół Interdyscyplinarny	7	10	5	11
Osoba doświadczająca przemocy	0	0	6	9

- u) **Tabela nr 19:** Ilość osób skazanych z art. 207 § 1 kk

rok	2012	2013	2014	2015
liczba osób	3	2	1	8

- v) **Tabela nr 20:** Ilość osób osadzonych w zakładach karnych, skazanych z art. 207 § 1 kk

rok	2012	2013	2014	2015
liczba osadzonych	2	2	0	1

- w) **Tabela nr 21:** Ilość złożonych zawiadomień do Sądu Rejonowego - Wydział Rodzinny i Nietletnich w Bydgoszczy o sytuacji małoletnich dzieci w związku z przemocą w rodzinie.

rok	2012	2013	2014	2015
liczba zawiadomień	3	1	4	14

- Z danych statystycznych wynika, iż zauważalna jest tendencja wzrostowa stosowania przemocy wobec małoletnich dzieci.

III. Cele i zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

1) Cel główny:

- **Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie i większa skuteczność ochrony osób doświadczających przemocy w Gminie Białe Błota**

2) Cele szczegółowe:

- 1) ujednoczenie działań podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- 2) zmiana świadomości środowiska lokalnego i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie
- 3) zwiększenie bezpieczeństwa i zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemocy
- 4) zmiana zachowań u osób stosujących przemoc w rodzinie
- 5) podniesienie kompetencji służb zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie.

a) Cel szczegółowy nr 1: Ujednoczenie działań podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Lp	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.	Kierowanie osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc do specjalistów	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół Interdyscyplinarny	- ilość osób, które podjęły konsultację lub terapię - ilość osób, które ukończyły Program Korekcyjno – Edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie - ilość wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2016-2020
2.	Gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy	- Zespół Interdyscyplinarny - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- ilość przekazanych informatorów - strona internetowa Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	2016-2020
3.	Wypracowanie standardów współpracy przedstawicieli różnych grup zawodowych i społecznych pracujących i zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie	- Zespół Interdyscyplinarny - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Komisariat Policji - Oświata - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Ochrona Zdrowia	- ilość posiedzeń grup roboczych - ilość posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	2016-2020
4.	Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Białe Błota	- Zespół Interdyscyplinarny	- coroczne sprawozdanie do Wójta Gminy Białe Błota składane przez Zespół Interdyscyplinarny z działań Zespołu i realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie.	2016-2020

b) Cel szczegółowy nr 2: Zmiana świadomości środowiska lokalnego i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie

Lp	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.	Organizowanie happeningów i kampanii społecznych w Gminie Białe Błota	- Zespół Interdyscyplinarny - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Białe Błota - Urząd Gminy Białe Błota - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Oświata - Policja - Ochrona Zdrowia - Organizacje pozarządowe	- ilość zorganizowanych kampanii społecznych - ilość happeningów	2016-2020
2.	Opracowanie i dystrybuowanie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym (ulotki, informatory itp.)	- Zespół Interdyscyplinarny - Oświata - Ochrona Zdrowia - Policja - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Białe Błota - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	- ilość dystrybuowanych ulotek - ilość wydanych informatorów	2016-2020
3.	Publikowanie na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białych Błotach informacji związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (np. informacje o realizowanych programach, wydarzeniach)	- Zespół Interdyscyplinarny - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białych Błotach	- ilość zamieszczonych informacji	2016-2020
4.	Zajęcia profilaktyczno – edukacyjne dla dzieci i młodzieży oraz zajęcia dla rodziców	- Zespół Interdyscyplinarny - Oświata - Świetlica Socjoterapeutyczna oraz Ośrodki	- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach -	2016-2020

	i opiekunów dzieci, celem podwyższenia kompetencji opiekuńczo - wychowawczych	Wsparcia i Integracji - Organizacje pozarządowe	liczba rodziców bądź opiekunów biorących udział w zajęciach - liczba placówek realizujących zajęcia profilaktyczno - edukacyjne	
5.	Wprowadzenie elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w poradniach prowadzonych przez kościoły i związki wyznaniowe	-Zespół Interdyscyplinarny - Kościoły z terenu Gminy Białe Błota - Związki wyznaniowe z terenu Gminy Białe Błota - Organizacje pozarządowe	- liczba osób biorących udział w edukacji - ilość przekazanych informatorów edukacyjnych	2016-2020

c) Cel szczegółowy nr 3: Zwiększenie bezpieczeństwa i zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemocy

Lp	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.	Podjęcie działań interwencyjnych w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie	- Policja - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół Interdyscyplinarny - Sąd - Prokuratura	- liczba interwencji w środowiskach w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia - liczba instytucji podejmujących interwencje	2016-2020
2.	Udzielanie schronienia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Białe Błota	- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających z pomocy w formie schronienia - liczba mieszkań socjalnych	2016-2020
3.	Udzielanie pomocy socjalnej, medycznej w sytuacji przemocy w rodzinie	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Białe Błota - Ochrona Zdrowia	- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystają z tych form pomocy	2016-2020
4.	Wdrażanie procedury „Niebieskie Karty, realizowanie planu pomocy, prowadzenie monitoringu w rodzinie	- Zespół Interdyscyplinarny - Oświata - Ochrona Zdrowia - Policja - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Białe Błota	- liczba procedur "Niebieskie Karty" - liczba powołanych grup roboczych - liczba wejść w środowiska objęte procedurą „Niebieskie Karty”	2016-2020
5.	Prowadzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Białe Błota - Zespół Interdyscyplinarny - Punkt Interwencji Kryzysowej - Rodzinny Punkt Konsultacyjny	- liczba osób biorących udział w zajęciach - podniesienie samooceny osób doświadczających przemocy - nabycie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych	2016-2020
6.	Kontynuowanie specjalistycznej działalności przez Punkt Interwencji Kryzysowej – Rodzinny Punkt Konsultacyjny przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Białych Błotach	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Białe Błota - Urząd Gminy Białe Błota	- ilość konsultacji - liczba osób doświadczających przemocy korzystających z Punktu Interwencji Kryzysowej - Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Białych Błotach	2016-2020
7.	Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, w związku z art.12a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Białe Błota - ochrona zdrowia - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	- liczba dzieci odebranych w związku z art 12 a Ustawy	2016-2020

d) Cel szczegółowy nr 4: Zmiana zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie

Lp	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.	Opracowanie ulotki, informatora dla osoby stosującej przemoc w rodzinie	- Zespół Interdyscyplinarny - Oświata - Ochrona Zdrowia - Policja - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Białe Błota	- ilość instytucji opracowujących ulotki - ilość przekazanych informatorów, ulotek osobom stosującym przemoc	2016-2020
2.	Umożliwienie sprawcom przemocy w rodzinie udziału w Programach Korekcyjno – Edukacyjnych	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	- ilość osób zmotywowanych do udziału w programie - ilość osób, które ukończyły oddziaływania korekcyjno – edukacyjne - zmiana postaw i zachowania u osób stosujących przemoc w rodzinie	2016-2020
3.	Kontynuowanie specjalistycznej działalności przez Punkt Interwencji Kryzysowej – Rodzinny Punkt Konsultacyjny przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Białych Błotach.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białych Błotach	- ilość konsultacji - liczba osób stosujących przemoc w rodzinie korzystających z Punktu Interwencji Kryzysowej - Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Białych Błotach	2016-2020
4.	Podjęcie działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	- Zespół Interdyscyplinarny - Policja - Prokuratura - Kuratorzy	- ilość postanowień prokuratury o zastosowaniu nakazu opuszczenia lokalu, zakazu zbliżania - ilość zawiadomień złożonych z art. 207§1kk - ilość wniosków złożonych przez kuratorów o zarządzenie kary pozbawiania wolności - ilość osób osadzonych	2016-2020

e) Cel szczegółowy nr 5: Podniesienie kompetencji służb zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie

Lp.	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.	Cykliczne szkolenia dla kadry pracującej w	- Zespół Interdyscyplinarny - Oświata - Ochrona Zdrowia -	- liczba	2016-2020

	obszarze przemocy w rodzinie	Policja - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białych Błotach	przeszkolonych osób - liczba szkoleń - poprawa jakości świadczonych usług	
2.	Stworzenie przez instytucje pracujące w obszarze przemocy w rodzinie algorytmów postępowania w sytuacjach zagrażających życiu, zdrowiu osób dorosłych i dzieci doświadczających przemocy w rodzinie	- Zespół Interdyscyplinarny - Oświata - Ochrona Zdrowia - Policja - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białych Błotach - Sąd - Prokuratura - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	- liczba stworzonych algorytmów postępowania w sytuacji przemocy	2016-2020
3.	Wprowadzenie superwizji dla Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych	- Organizacje pozarządowe- Superwizor - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białych Błotach	- ilość przeprowadzonych superwizji	2016-2020

3) Adresaci programu: Mieszkańcy Gminy Białe Błota, w szczególności:

- osoby dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie
- rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy
- osoby stosujące przemoc w rodzinie
- świadkowie przemocy.

IV. Prognozowane efekty programu. Cele określone w Programie wynikają z analizy i diagnozy potrzeb w obszarze zjawiska przemocy w rodzinie występujących na terenie Gminy Białe Błota przeprowadzanych corocznie przez Zespół Interdyscyplinarny. Zakładamy, iż realizacja Programu przyczyni się do osiągnięcia następujących efektów:

- 1) stworzenia lokalnej koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- 2) zmiany postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie
- 3) pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie
- 4) stworzenia przez instytucje pracujące w obszarze przemocy w rodzinie algorytmów postępowania w sytuacjach zagrażających życiu, zdrowiu osób dorosłych i dzieci
- 5) systematycznej edukacji środowiska lokalnego na temat przemocy poprzez: ulotki, informatory, plakaty, kampanie społeczne, happeningi
- 6) zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Białe Błota.

V. Źródła finansowania programu. Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Białe Błota na lata 2016-2020 są środki własne Gminy, środki z budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację programu.

VI. Monitoring i ewaluacja. Monitorowanie Programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość, która będzie dotyczyć danych uzyskanych na koniec każdego roku z realizacji Programu i działań Zespołu Interdyscyplinarnego. Roczne sprawozdanie będzie przedstawione Wójtowi Gminy Białe Błota oraz Radzie Gminy Białe Błota. Ewaluację Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białych Błotach przy współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

VII. Podsumowanie „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Białe Błota na lata 2011- 2015”. Każdego roku realizowany był program „Do czego służą Ręce” w Świetlicy Socjoterapeutycznej w Cielu oraz Ośrodkach Wsparcia i Integracji na terenie Gminy Białe Błota. Opracowano ulotkę informacyjną z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która stanowiła załącznik do gazety „Głos Białych Błot”. Pozyskano i rozpowszechniono na terenie Gminy materiały informacyjne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z „Kongresu Kobiet” w Warszawie. Ukazywały się artykuły w lokalnej prasie „Głos Białych Błot” na temat, przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wzięli udział w naradzie dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która odbyła się w Wydziale Prewencji Komedy Wojewódzkiej w Bydgoszczy, podczas której pracownik socjalny GOPS Białe Błota i dzielnicowy Komisariatu Policji w Białych Błotach zaprezentowali problematykę realizacji procedury „Niebieskie Karty” na terenie Gminy Białe Błota – „dobre praktyki”. W Ośrodkach Wsparcia i Integracji na terenie Gminy Białe Błota oraz Świetlicy Socjoterapeutycznej realizowany był program „Cyber przemoc”. W 2015 roku zorganizowano szkolenie pt. ”Razem możemy więcej” dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych oraz osób pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego brali udział w szkoleniach i konferencjach celem podnoszenia swoich kwalifikacji. Posiedzenia grup roboczych z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie organizowane były w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białych Błotach w pomieszczeniu przeznaczonym do tego celu, co gwarantuje poczucie zebranych anonimowości, odpowiednią ocenę sytuacji i zaistniałego problemu oraz stworzenie sprzyjającej atmosfery wzajemnej poufności. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grupy roboczej opracowali informator dla osób doświadczających przemocy i dla osób stosujących przemoc z aktualnym wykazem instytucji i ich danymi teleadresowymi, gdzie osoby zainteresowane mogą zgłosić się po pomoc. Od 2011 roku jako dodatkowe narzędzie prewencyjne funkcjonuje monitoring środowisk objętych procedurą "Niebieskie Karty", który przeprowadzany jest w godzinach południowo wieczornych (niezapowiedziane dni i godziny wizyt). Monitoring prowadzony jest przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Funkcjonariusza Policji – członka Zespołu Interdyscyplinarnego. Każdego roku osoby stosujące przemoc, podejrzane lub skazane prawomocnym wyrokiem Sądu i zobowiązane do udziału w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych, są motywowane i kierowane do udziału w w/w programie. Przewodniczący i Zastępca Zespołu Interdyscyplinarnego towarzyszą osobom doświadczającym przemocy w sądach, celem udzielenia wsparcia w trudnej sytuacji w jakiej znajduje się w/w osoba. Filarem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest Punkt Interwencji Kryzysowej – Rodzinny Punkt Konsultacyjny przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Białych Błotach. Osoby, wobec których prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”, mają możliwość nieodpłatnego skorzystania ze specjalistycznej pomocy w szerokim aspekcie. W Punkcie oferowana jest pomoc psychologa, terapeuty ds. uzależnień, psychiatry oraz radcy prawnego.

Przewodniczący Rady
Gminy Białe Błota

Jacek Grzywacz

